iojes
www.iojes.net

International Online Journal of Educational Sciences

ISSN: 1309-2707

The Relationship between Academic Procrastination and Hopelessness Perceptions of Primary School Teaching Department Students

Sevilay Yıldız[1] and Kaya Yıldız[2]

[1, 2] *Abant Izzet Baysal University, Faculty of Education, Bolu, Turkey*

ARTICLE INFO

Article History:
Received 17.02.2016
Received in revised form 21.04.2016
Accepted 05.05.2016
Available online 11.07.2016

ABSTRACT

The aim of the study is to determine the relationship between academic procrastination and hopelessness perceptions of primary school teaching department students. Target population of the study was 431 students studying at Abant İzzet Baysal University, Education Faculty, Primary School Teaching Department in 2015-2016 academic year. %19,3 of the students participated in the study group were 1st grade students, % 24,6 were 2nd grade students, % 27,8 were 3rd grade students and 28,7 were 4th grade students. %78,9 of the students were females and % 21,1 were males. The data were collected through "Academic Procrastination Scale" developed by Çakıcı (2003), and "Hopelessness Scale" developed by Beck, Weissman, Lester and Trexler and whose validity and reliability was studied by Seber, Dilbaz, Kaptanoğlu and Tekin (1993) and then reliability study was conducted by Durak and Palabıyıkoğlu (1994). In order to analyze the data percentage and frequency values, mean and standard deviation scores were calculated and Pearson Correlation Moments Coefficient scores were calculated. In the study it was found out that the perception of academic procrastination of primary school teaching department students is at a "high" level. Hopelessness perceptions of primary school teaching department students is at "moderate hopelessnes" level. At the end of the study it was found out that there is a low and positive relationship between academic procrastination and hopelessness perceptions. The more the students have hopelessness perception the more they have academic procrastination perception.

© 2016 IOJES. All rights reserved

Keywords:
Academic procrastination, hopelessness, correlation, primary school teaching

Extended Summary

Purpose

There are many responsibilities and duties that students have to take in their academic life at university. One of the most important of these responsibilities is fulfill the academic duties and to be successful at an expected level. However, one of the most important problems that university students face is the behavior of procrastination in their academic studies (Uzun Özer, 2005). Behavior of procrastination can be observed in both academic and daily life processes commonly. In the studies related to the reasons of procrastination behavior it was stated that this behavior can result from negative mental disorders and hopelessness such as lack of motivation, fear of failure, negligence; the insufficiency of managing time by an individual; depression, anxiety (Çelikkaleli ve Akbay, 2013). The aim of the study is to determine the relationship between academic procrastination and hopelessness perceptions of primary school teaching department students.

Method

In the present study, the relationship between academic procrastination and hopelessness perceptions of primary school teaching department students was tried to be determined. Relational screening model

[1] Corresponding author's address: *Abant Izzet Baysal University, Faculty of Education, Bolu, Turkey*
Telephone: +90 374 254 100
Fax: +90 374 253 46 41
e-mail: sevilayyildiz@ibu.edu.tr
DOI: http://dx.doi.org/10.15345/iojes.2016.03.018

© 2016 International Online Journal of Educational Sciences (IOJES) is a publication of Educational Researches and Publications Association (ERPA)

was used for the study.

Target population of the study was 431 students studying at Abant İzzet Baysal University, Education Faculty, Primary School Teaching Department in 2015-2016 academic year. %19,3 of the students participated in the study group were 1st grade students, % 24,6 were 2nd grade students, % 27,8 were 3rd grade students and 28,7 were 4th grade students. %78,9 of the students were females and % 21,1 were males. The necessary data gathered with scales. The data were collected through "Academic Procrastination Scale" developed by Çakıcı (2003), and "Hopelessness Scale" developed by Beck, Weissman, Lester and Trexler and whose validity and reliability was studied by Seber, Dilbaz, Kaptanoğlu and Tekin (1993) and then reliability study was conducted by Durak and Palabıyıkoğlu (1994). In order to analyze the data percentage and frequency values, mean and standard deviation scores were calculated and Pearson Correlation Moments Coefficient scores were calculated

Results

The following findings are obtained in the study.

1. The perception of academic procrastination of primary school teaching department students is at a "high" level ($\overline{X}$ = 3,45, ss=,323)
2. Hopelessness perception of primary school teaching department students is a "moderate" level ($\overline{X}$ =3,39 ss=3,34).
3. There is a low and positive relationship between academic procrastination and hopelessness perceptions (r= 0,258, p<.01). This means that the more the students have hopelessness perceptions, the more they have academic procrastination perceptions.

Discussion

In the present study, the perceptions of academic procrastination of primary school teaching department students is at a "high" level. This result is consistent with the results of other similar studies. Hopelessness perceptions of primary school teaching department students is a "moderate hopelessnes" level. This result is consistent with the results of other similar studies.

At the end of the study it was found out that there is a low and positive relationship between procrastination and hopelessness perceptions of students. This means that the more the students have hopelessness perceptions, the more they have academic procrastination perceptions. This result is consistent with the results of other similar studies mentioned in the literature. These studies show that the students who have low hopelessness levels generally exhibit more procrastination behaviors.

Conclusion

University life is a process when both academic duties such as exams, homework, projects, presentations and social life is experienced in an active and intense way. Academic procrastination is a common and serious problem among university students. The fact that the students are not aware of the strategies of coping with procrastination problem and that they have problems in effective studying and managing time transfer the problem to a more serious level (Çelik, 2014).Academic procrastination leads to both internal (irritability, regret, despair, self-recrimination) and external problems (negatively affected academic success, parents' labeling the students as unsuccessful etc.) (Çakıcı, 2003). Academic procrastination behavior has become an important problem as it affect university students' performances and success in academic life negatively, result in negative emotional and psychical reactions and cause hopelessness (Milgram, 1991), and as it very common (Çelik, 2014).

As a result, it was deduced that there is a relationship between procrastination and hopelessness perceptions of students, hopelessness is an effective on academic procrastination. In accordance with the findings of the study, the following recommendations can be made: The students may be informed by lecturers in different courses about their perceptions of academic procrastination and hopelessness and the negative sides of academic procrastination and its probable results for the students. The lecturers can include applications which help students to know themselves, increase their self-consciousness levels and develop their skill of communication and interaction in course contents while planning education situations. Lecturers can increase the motivation of students by making the courses more interesting.

Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı Öğrencilerinin Akademik Erteleme ile Umutsuzluk Algıları Arasındaki İlişki

Sevilay Yıldız[1] ve Kaya Yıldız[2]

[1, 2] *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, Bolu, Türkiye*

MAKALE BİLGİ

Makale Tarihçesi:
Alındı 17.02.2016
Düzeltilmiş hali alındı 21.04.2016
Kabul edildi 05.05.2016
Çevrimiçi yayınlandı 11.07.2016

ÖZ

Bu araştırmanın amacı; Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı öğrencilerinin Akademik Erteleme ve Umutsuzluk algıları arasındaki ilişkiyi saptamaktır. Araştırmanın çalışma evrenini, 2015-2016 öğretim yılında Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalında öğrenim gören toplam 431 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmanın çalışma grubunda yer alan öğrencilerin %19,3'ü 1.sınıf, % 24,6'sı 2.sınıf, % 27,8'i 3.sınıf ve % 28,7'si ise 4.sınıftır. Öğrencilerin %78,9'u kız ve % 21,1'i erkektir. Araştırma verileri, ölçeklerle toplanmıştır. Araştırma verileri öğrencilerden Çakıcı (2003) tarafından geliştirilen "Akademik Erteleme ölçeği" ve Beck, Weissman, Lester ve Trexler tarafından 1974 yılında geliştirilen, geçerlik ve güvenirlik çalışması Seber, Dilbaz, Kaptanoğlu ve Tekin (1993) tarafından yapılan daha sonra Durak ve Palabıyıkoğlu (1994) tarafından geçerlik çalışması yapılmış "Umutsuzluk ölçeği" ile toplanmıştır. Verilerin analizinde, öğrencilerin akademik erteleme ve umutsuzluk algılarını belirlemek amacıyla; yüzde, frekans, aritmetik ortalama, standart sapma gibi betimsel istatistik kullanılmıştır. Öğrencilerin Akademik erteleme ve umutsuzluk algılarını arasındaki ilişki ise korelasyon analizi ile incelenmiştir. Araştırmada Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı Öğrencilerinin akademik erteleme algıları "yüksek" düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı Öğrencilerinin umutsuzluk algıları "hafif umutsuzluk" düzeydedir. Araştırmada öğrencilerinin akademik erteleme ve umutsuzluk algıları arasında düşük düzeyde pozitif yönde bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı öğrencilerinin umutsuzluk algıları arttıkça akademik erteleme algıları da artmaktadır

© 2016 IOJES. Tüm hakları saklıdır

Anahtar Kelimeler:
Akademik erteleme, umutsuzluk, korelasyon, sınıf öğretmenliği

Giriş

Bilginin hızla yayıldığı ve teknolojik gelişmelerin çok kısa sürede gerçekleştiği günümüzde bireylerin bu hıza ayak uydurmasını zorlaştıran engeller büyük bir sorun teşkil etmektedir. Bireylerin gerek akademik gerek özel yaşamlarını olumsuz etkileyen, günümüz hızına ayak uydurmalarını engelleyen problemlerden biri de erteleme davranışlarıdır (Kınık, 2015). Günlük yaşamın her alanında olumsuz etki gösteren erteleme davranışı birçok insan için farkına varılmayan ancak ciddi bir sorunken, başlangıçta, erteleme davranışı kişiye oldukça keyifli gelebilir; yapılacak işin sonraya bırakılması kişide geçici bir rahatlama hissi yaratır; fakat zaman geçtikçe ve sona doğru yaklaşıldıkça rahatlama duygusu yerini kaygı ve gerginliğe bırakır (Çelik, 2014). Ertelenen iş ne olursa olsun sonuç değişmez, başta keyif veren bu davranış, olumsuz sonuçlara yol açtığı için artık bir sorun olarak görülmeye başlanır (Burka ve Yuen, 1983; akt. Çelik, 2014). Toplum içinde mesleği, rolleri, yaşı, cinsiyeti ne olursa olsun o bireyin hayatının bir döneminde görev ve sorumluluklarını erteleme davranışında bulunmadığını düşünmek güçtür. Toplumsal yaşamı içerisindeki birey hayatın içindeki bazı özel alanlarda erteleme davranışına başvururken, bazıları erteleme davranışı hayatın her alanında gösterir, sürekli hale getirir. Bireyler sonlandırılmayı bekleyen ödevleri, projeleri, sınava çalışma sorumluluklarını, yatırılmayı bekleyen faturalarını, alınması gereken kararlarını erteleyerek geçici bir rahatlama hissine kapılsalar da ertelenen bu ödev ve sorumluluklar bireye kaygı, endişe, pişmanlık, yetersizlik, umutsuzluk duyguları yükler (Kınık, 2015).

Üniversite yaşamı mesleki ve sosyal yaşama hazırlanma sürecinde önemli bir yeri olan, öğrencilerin toplumsal olarak birçok farklı sorumluluğu üstlendiği bir süreçtir. Üniversite yaşamında öğrencilerin eğitim-öğretim açısından akademik olarak yerine getirmeleri gereken birçok farklı görev ve sorumlulukları bulunmaktadır. Ancak çoğu öğrenci bu görev ve sorumluluklarını çeşitli nedenlerle ertelemektedirler. Bu

[1]Corresponding author's address: *Abant Izzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Bolu, Turkey*
Telephone: +90.374 254 100
Fax:+90 374 253 46 41
e-mail: sevilayyildiz@ibu.edu.tr
DOI: http://dx.doi.org/10.15345/iojes.2016.03.018

© 2016 International Online Journal of Educational Sciences (IOJES) is a publication of Educational Researches and Publications Association (ERPA)

durum akademik erteleme olarak adlandırılmaktadır (Özer ve Altun, 2011). Ders bırakma, düşük akademik ortalama ya da okuldan atılma gibi olumsuz sonuçlara yol açan akademik erteleme davranışı, öğrenciler arasında giderek artmaktadır (Steel, 2007; akt. Özer ve Altun, 2011). Akademik erteleme, diğer erteleme türlerine göre araştırmacıların ilgisini daha çok çeken ve sıklıkla araştırmalara konu olan erteleme türüdür.

Akademik erteleme davranışının ortaya çıkmasında birçok değişkenin etkili olduğunu ortaya koyan birçok çalışma vardır. Başarısızlık korkusu ve görevden kaçma, motivasyon eksikliği, bireyin zamanı yönetmedeki yetersizliği, depresyon, irrasyonel inançlar ve kaygı gibi olumsuz ruhsal rahatsızlıklar, başarı yönelimini oryante etmede yetersizlik, düşük benlik saygısı ve kendilik algısı ve umutsuzluk gibi değişkenler ertelemeye neden olan faktörler arasında sayılabilir (Çelik ve Odacı, 2015). Hayatın farklı alanlarında farklı boyut ve düzeylerde etkili olan akademik erteleme davranışı yapılan çalışmalarda görülmektedir. Akademik erteleme davranışının doğasının, nedenlerinin ve sonuçlarının daha iyi anlaşılmasına ihtiyaç olduğu düşünülmektedir. Çünkü erteleme davranışı bireyin normal hayatını, okul hayatını, sosyal ve psikolojik uyumunu olumsuz yönde etkileyebilmekte, yaşamın farklı görünümlerinde farklı işlevler üstlenebilmektedir. Bu nedenle bu çalışmada üniversite öğrencilerinin akademik erteleme ile umutsuzlukla olan ilişkisi incelenmiştir.

Akademik Erteleme

Genel olarak yapılması gereken bir işin farklı sebeplerden dolayı bir sonraki zamana bırakılması olarak tanımlanabilen erteleme davranışı ile ilgi araştırmalar incelendiğinde, bu alan üzerinde bir tanım birliğinin olmadığı göze çarpmaktadır: Erteleme, "Procrastinate" Latince olan "Procrastinare" kelimesinden türeyip bir şeyi sabaha dek ertelemek anlamına gelmektedir. Kelimede yer alan "cras" eki, "bir sonraki günü" ifade eder." "Oxford Dictionary of English" sözlükte erteleme, "işleri geciktirme veya sonraya bırakma davranışı" olarak tanımlanmaktadır (Cresswell, 2010, Stevenson, 2013; Akt: Bulut, 2014). TDK (2014)'da erteleme, "sonraya bırakma", "tehir veya tecil etmek" anlamlarına gelmektedir (TDK, 2014). Erteleme davranışı bilişsel, duygusal ve davranışsal boyutlardan oluşan karışık bir fenomendir (Solomon ve Rothblum, 1984; Aydoğan ve Özbay, 2012). Milgram, Mey-Tal ve Levision (1998) göre erteleme, tipik olarak bir durum ya da davranışsal karakter olarak yapılması gereken görevleri ya da alınması gereken kararları erteleme ya da geciktirme; Flett, Blankstein ve Martin (1995) erteleme davranışını; tamamlanması gereken görevleri tipik olarak geciktirmede irrasyonel bir eğilimi; Haycock, McCharty ve Skay (1998) ise erteleme davranışını; işleri son ana geciktirme, yapılması gereken işlerin, alınması gereken kararların ve sorumlulukların son ana bırakılması; bazı araştırmacılar (Ferrari ve Beck, 1998; Eerde-Van, 2003) ise erteleme davranışını amaçlı olarak bir kaçınma stratejisi olarak olarak tanımlamışlardır (Aydoğan ve Özbay, 2012).

Zamanında yapılmasında bireye yararlı olacak bir işi ileri bir zamana bırakmak anlamına gelen ertelemenin başlıca üç özelliği vardır; 1- Ortada yapılmasında yarar olacak bir iş vardır, 2- Belirli bir süre içinde eylemin gerçekleştirilmesi önemlidir ve 3-Bu iş ya da eylem gelecekte bir başka zamana bırakılmaktadır (Deniz, Traş ve Aydoğan, 2009). Bireylerin görevlerini ve sorumluluklarını sürüncemede bırakarak, bitirmek üzere işe başlayamamaları tipik ve sık rastlanan erteleme davranışı örnekleri arasında sayılabilir (Deniz, Traş ve Aydoğan, 2009). Milgram, Tal ve Levision, (1998)'a göre erteleme beş farklı türde incelenir. Bunlar; 1- Genel Erteleme Eğilimi, 2- Akademik Erteleme Eğilimi, 3- Karar vermeyi Erteleme Eğilimi, 4-Nevrotik Erteleme Eğilimi, 5- Kompulsif ya da işlevsel olmayan Erteleme Eğilimidir. Bu erteleme türlerinden ilk ikisi (Genel Erteleme Eğilimi ve Akademik Erteleme Eğilimi) görevden kaçınma, diğerleri ise karar almaktan kaçınma ile ilgilidir. Erteleme eğiliminin bu beş türü, bireyin içsel ve kişiler arası işlevlerini olumsuz yönde etkiler. Erteleme eğiliminin ilk iki türü zararsız olarak görülebilirken, bazen bireyin çevresiyle baş edebilme sürecinde yetersizlik ve çaresizlik duyguları yaşamasına da neden olabilir (Milgram, Tal ve Levision, 1998; akt. Balkıs, 2007). Erteleme eğiliminin ilk iki türü olan Genel Erteleme Eğilimi ve Akademik Erteleme Eğilimi zararsız olarak görülebilirken, bazen bireyin çevresiyle baş edebilme sürecinde yetersizlik ve çaresizlik duyguları yaşamasına neden olabilir (Balkıs, Duru, Buluş ve Duru, 2006).

Ertelemeye ilişkin bilimsel çalışmalar incelendiğinde akademik erteleme boyutuna ilişkin çalışmaların diğer boyutlara göre daha fazla olduğu görülmektedir (Kachgal, Hansen ve Nutter, 2001; Schouwenberg, 1995; akt. Kandemir, 2014; Solomon ve Rothblum, 1984; Hill, Hill, Chabot ve Barral, 1978). Solomon ve Rothblum (1984)!a göre akademik erteleme eğilimi, ev ödevlerinin, sınavlara hazırlanmanın ya da dönem sonunda teslim edilecek ödevlerin son dakikada yapılması olarak tanımlamaktadırlar. Akademik erteleme,

genel olarak akademik görevlerle ilgili işlerin çeşitli sebeplerle geciktirilmesinden dolayı zamanında yapılmaması olarak tanımlanırken; Ferrari ve Pychyl (2000) akademik erteleme davranışını ders çalışma, okuma yapma ve ödev hazırlama gibi konuların geciktirilmesi; Rothblum, Solomon ve Murakami (1986) akademik ertelemeyi, akademik görevleri sürekli veya bazen geciktirme eğilimi ve sonucunda kaygı yaşama şeklinde tanımlamaktadırlar (Bulut, 2014). Literatür incelendiğinde, akademik erteleme ile ilgili yapılan tanımların iki ortak noktasının olduğu belirlenmiştir; durumsal ertelemenin alt bir boyutu olması ve akademik görevleri başlatma, sürdürme ve tamamlamada geciktirmeyi içermesidir (Vestervelt, 2000; Çelik, 2014).

Ertelemenin özel alan türü olan akademik erteleme; genel erteleme türünden daha yaygın olduğu ve ayrıca üniversite öğrencileri arasında yaygın bir problem olarak görülmektedir (Ellis ve Knaus, 1977; Hill, Chabot ve Barrall, 1978; Howell ve Watson, 2007; Pfeister, 2002; akt.Kandemir, 2014; Aydoğan, 2008; Balkıs, 2006). Öğrencilerin üniversite hayatında üzerine alması gereken birçok görev ve sorumluluk bulunmaktadır. Bu sorumlulukların en önemlilerinden biri de akademik görevlerini yerine getirmeleri ve kendilerinden beklenilen düzeyde başarı sağlamalarıdır. Ne var ki, üniversite öğrencilerinin yaşadıkları en önemli sorunlardan biri akademik çalışmalarındaki olası erteleme davranışlarıdır (Uzun Özer, 2005; Akbay ve Gizir, 2010). İlgili alanyazın incelendiğinde bu çalışmalara benzer diğer çalışmalarda da öğrencilerin büyük çoğunluğunun sürekli ve değişmez bir şekilde akademik erteleme davranışı içerisinde olduklarını göstermektedirler (Çelik ve Odacı, 2015; Yıldırım, 2015; Kınık, 2015; Bulut, 2014; Çelik, 2014; Şeker ve Saygı, 2013; Çelikkaleli ve Akbay, 2013; Yeşil ve Şahan, 2012; Öksüz ve İci, 2012; Morkoç ve Erdönmez, 2011; Özer ve Altun, 2011; Sarıoğlu, 2011; Akbay ve Gizir, 2010; Balkıs ve Duru, 2010; Kağan, 2010; Akbay ve Gizir, 2010; Deniz, Traş ve Aydoğan, 2009; Ekşi ve Dilmaç, 2010; Uzun Özer, 2009; Aydoğan, 2008; Balkıs, 2007; Alexander ve Onwuegbuzie, 2006; Balkıs, 2006; Balkıs, Duru, Buluş ve Duru, 2006; Lekich, 2006; Lee, 2005; Senecal, Julien ve Guay, 2003; Çakıcı, 2003; Jackson, Weiss, Lundquist ve Hooper, 2003; Day, Mensink, ve O' Sullivan, 2000; Onwuegbuzie, 2000; Sigall, Kruglanski ve Fyock, 2000; Haycock, 1993). Bu çalışmalar akademik erteleme davranışının özellikle üniversite öğrencileri arasında çok daha yaygın olduğunu göstermesi açısından önemlidir.

Erteleme davranışının üniversite öğrencileri arasında yaygın olarak görülmesine paralel olarak akademik başarısızlığa yol açması sorunun ciddiyetini göstermektedir (Çelik ve Odacı, 2015). Araştırmalar, akademik ertelemenin akademik performansı olumsuz etkilediğini (Akinsola, Tella ve Tella, 2007; Balkıs ve Duru, 2010; Beck, Koons ve Milgrim, 2000; Elvers, Polzella ve Graetz, 2003; Moon ve İllingworth, 2005; Orpen, 1998; Tice ve Baumeister, 1997; Wang ve Englander, 2010) ve akademik erteleme davranışı gösteren öğrencilerin daha düşük akademik başarıya sahip olduğunu (Owens ve Newbegin, 2000; Seo, 2011; Tuckman, Abry ve Smith, 2002; Wesley, 1994) göstermektedir (Akt. Çelik ve Odacı, 2015). Yapılan araştırmalarla akademik erteleme davranışının ortaya çıkmasında birçok değişkenin etkili olduğu ortaya konmuştur. Başarısızlık korkusu ve görevden kaçma (Solomon ve Rothblum, 1984), motivasyon eksikliği (Franziska, Manfred ve Stefan, 2007), bireyin zamanı yönetmedeki yetersizliği (Burns, Dittman, Nguyen ve Mitchelson, 2001), depresyon, irrasyonel inançlar ve kaygı gibi olumsuz ruhsal rahatsızlıklar (Bridges ve Roig, 1997; Solomon ve Rothblum, 1984; Steel, 2007; Watson, 2001), başarı yönelimini oryante etmede yetersizlik (Howell ve Watson, 2007; Pfister, 2002), düşük benlik saygısı (Senécal, Koestner ve Vallerand, 1995) ve kendilik algısı (Ferrari, Driscoll ve Diaz-Morales, 2007) ve umutsuzluk (Uzun Özer, 2009; Alexander ve Onwuegbuzie, 2006; Senecal ve Guay, 2000) gibi değişkenler ertelemeye neden olan faktörler arasında sayılabilir (Akt. Çelik ve Odacı, 2015).

Umutsuzluk

Yaşanan sosyal ve ekonomik sorunlar, eğitim ve işsizlik sorunları bireylerin ruhsal gelişimlerini ve ruh sağlığını olumsuz yönde etkilemektedir. Bu dönemde yaşanan önemli ruhsal sorunlardan birisi de umutsuzluktur (Şahin, 2002). Umutsuzluğun temeli, geçmişte yaşanmış olumsuz bir olaya dayanır. Bireyler bir yandan meydana gelen olayın sebebi ya da sebepleri, diğer taraftan olayın neticesinde ortaya çıkacak olumsuz sonuçlar ve bunların kendisine etkisi hakkında yorumlarda bulunurlar ve neticede umutsuzluk ortaya çıkar (Şahin, 2002). TDK'da umut, bireyde ummaktan doğan güven duygusu olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2014). Umutsuzluk ise bu güven duygusundan yoksun olma durumu olarak ifade edilebilir. Rideout ve Montemuro (1986) umudu bir amacı gerçekleştirmede sıfırdan az olan olumsuz beklentiler şeklinde tanımlar ve diğer bir değişle umut ve umutsuzluk karşıt beklentileri simgeler (Dilbaz ve

Seber,1993; Şahin, 2009). Amerikan Psikoloji Birliği (1997) umutsuzluğu, bireyin seçme özgürlüğünün bulunmadığını ya da seçeneklerinin sınırlı olduğunu gördüğü ve kendi adına enerjisini harekete geçiremediği öznel duygu durumu olarak tanımlamaktadır (Taner, 2008). Cassidy'e (1957) göre ise umutsuzluk, kişinin içinde bulunduğu fiziksel, zihinsel veya toplumsal durumun düzelmeyeceğine ilişkin genel ruh halidir. Umutsuz kişi, yaşamını ilgilendiren önemli konularda kötü gelişmelerin olacağı ya da en azından iyi şeyler olmayacağı beklentisindedir. Bu durumu hiçbir şeyin değiştirmeyeceğine inanmaktadır (Taner, 2008). Umutsuzluk olumsuz olaylara karşı psikolojik bir tepkidir ve olumsuz beklentilerle oluşur; gelecekle ve geleceği değiştirmenin beklentisiyle ortaya çıkan çaresizlikle ilişkilidir; umutsuzluk bir özellik veya durum olabilir (Dunn, 2005; Vidinlioğlu, 2010).

Umutsuzluk, bireyin bilişsel yapısı ve bilgiyi işleme biçimi ile de yakından ilişkilidir (Sayar, 2012). Olumsuz yaşam olayları ile bunlara ilişkin olumsuz, yerleşik ve genelleştirilmiş çıkarsamalar, umutsuzluk duygularını besleyen başlıca etmenler olarak ortaya çıkmaktadır (Yerlikaya, 2014). Umutsuzluğun temeli, geçmişte yaşanmış olumsuz bir olaya dayanır. Bireyler bir yandan meydana gelen olayın sebebi, diğer taraftan olayın sonucunda ortaya çıkacak olumsuz sonuçlar ve bunların kendisine etkisi hakkında yorumda bulunurlar ve neticede umutsuzluk ortaya çıkar (Şahin, 2002). Bu doğrultuda umutsuzluk başarısızlığa karşı alınmış mağlubiyeti ve teslimiyeti, geleceğe olan inancın yitirilmesini ifade edebilmektedir (Kiziroğlu, 2012). Umutsuzluk duygusu yaşayan bireylerin bu duygularına, geleceğe ilişkin olarak, beklentilerinin, ihtiyaçlarının gerçekleşmeyeceği, gelecekte de birçok olumsuz olaylarla karşılaşacağı beraberinde ise çaresizlik, sıkıntı, karamsarlık gibi düşüncelerin yer aldığı olumsuz duygular umutsuzluğa neden olan faktörlerdir (Sayar, 2012). Umutsuzluk, bireyin dış dünyayı anlamsız, kendini yetersiz, kusurlu bulması, yaşamı engeller ve zorlayıcı olaylarla dolu görmesi ve böylece geleceğe ilişkin olumsuz beklentilere sahip olması duygusudur. Umutsuzlukta, gelecekte ne olacağı görüşü, imajı ve geleceği görebilme düşüncesi kaybolmuştur (Sayar, 2012).

Üniversite öğrenimi, kişisel, sosyal, mesleki ve ekonomik pek çok sorunla başa çıkmayı gerektiren bir geçiş dönemidir. Üniversite öğrencilerinin bu süreçte karşı karşıya gelebildikleri sorunlardan biri umutsuzluktur (Şahin, 2009). Öğrencilerin üniversite eğitimi sırasında yaşadıkları ekonomik güçlükler, eğitim-öğretimde karşılaştıkları güçlükler, kariyerleriyle ilgili algıladıkları sorunlar ve sosyal ilişki ağları gibi pek çok değişken öğrencilerin umutsuzluk düzeylerini etkileyebilmektedir (Şahin, 2002). Umutsuz bireyde mutsuzluk, çaresizlik, dikkatsizlik, ilgisizlik, pasiflik, sözel ve davranışsal ifadelerde azalma, karar verme, hayal etme, arzu etme yeteneğinde azalma, amaçsızlık, cesaretini yitirme, karamsar olma, hayattan zevk alamama gibi kişisel hislerde olumsuzluklar ve azalmalar görülebilmekte; bu olumsuzluklar da, bireyin eğitim hayatında ve sosyal yaşamında zorluk çekmesine neden olabilmektedir (Atalay, 2011).

Alanyazın incelendiğinde öğrencilerin umutsuzluk düzeyleri ile ilgili yapılan araştırmalar oldukça fazladır. Bu araştırmaların bazıları lise çağındaki öğrencilerin umut düzeylerini incelerken (Kula, 2008; Coşkun, 2010; Vidinlioğlu, 2010; Tüfekçiyaşar, 2014; Aydınlı, 2014; Yerlikaya, 2014; Karataş ve Gökçakan, 2005; Soyer, Avcı ve Akıncı, 2003) birçok araştırmada üniversite öğrencilerinin umutsuzluk düzeyini araştırmıştır (Erözkan, 2011; Dünyaoğulları, 2011; Aydın ve diğ. 2013; Şahin, 2009; Ağır, 2007; Atalay,2011; Sayar, 2012; Dinçer, 2013; Yılmaz ve Bahtiyar, 2014; Dereli ve Kabataş, 2009; Baş, 2010; Simons ve Miller, 1987; Bonner ve Rich, 1988; Yang ve Clum, 1994; Kolotkin, Lee, Woude, Renneke, ve Rice, 1994; Cheung ve Kwok, 1996; Senecal ve Guay, 2000; Abela, 2002).

Üniversite öğrencisi, birey olarak kendi sorunları ve gelişme sorunları olan bir kişidir ve öğrencilerin karşılaştıkları sorunlarının incelendiği bir araştırmada gelecek, iş bulma ve ekonomik hayat, üniversite yaşamı, sosyal ve boş zaman değerlendirme, sağlık, öğretim, insanlarla ilişki kurma, aile, karşı cins ilişkileri şeklinde problem alanları belirlenmiştir (Özdemir, 1985). Yapılan bir başka çalışma sonucunda, üniversite öğrencilerini korkutan konuların işsiz kalmak, istediği mesleğe girememek, sağlığını kaybetmek, öğrenimini bitirememek, iş hayatında başarısız olmak, dinlenememek, harçlıksız kalmak ve spor yapamamak olduğu saptanmıştır (Özyurt ve Doğan, 2002). Aynı zamanda, geleceğe yön verme düşüncesiyle, yeni bir okula, yabancı bir çevreye uyum sağlama çabaları da birçok gençte uyum problemlerinin ortaya çıkmasına neden olabilmektedir (Şahin, 2009).

Üniversite öğrencilerinin anlamlı işler ortaya koyma ve çevrelerine katkıda bulunma potansiyelleri; geleceğe ilişkin düşüncelerinin olumluluk düzeyine paralel olarak artarken; umutsuzluk düzeyi paralel

olarak azalmaktadır; bunun sonucunda umutsuzluk düzeyindeki artış, üniversite öğrencilerinin sorun çözme becerilerini, üretkenliğini ve başarısını olumsuz yönde etkilemektedir (Yılmaz ve Bahtiyar, 2014). Yapılan çalışmalar, umutsuzluk ya da umudun olmayışı durumunun, öğrencilerin sağlığı ve iyi oluş hali üzerinde olumsuz anlamda ciddi ve bazen de zarar verici etkilerinin olabileceğini ortaya koymaktadır. Gerçekte, umutsuzluk düzeyinin yüksekliği, sağlığın tüm bileşenlerini olumsuz olarak etkileyebilmektedir. Yapılan araştırmaların en dikkat çekici sonuçlarından biri, üniversite eğitimi alan gençleri tehdit eden önemli ruhsal bozukluğun umutsuzluk olduğu şeklindedir (Doğan, 2012). Umutsuzluk olgusu, intihar ve depresyon başta olmak üzere sosyal kabul görürlük, sorun çözme becerileri, erteleme eğilimleri, özsaygı, fiziksel sağlık ve kendine güven gibi birçok sorun alanıyla ilişkilendirilmekte olup umutsuzluk yaşayan öğrenciler, isteksizlik, güçsüzlük, motivasyon eksikliği, karamsarlık, dikkat yoksunluğu, akademik erteleme ve yaşamlarında düzensizlik gibi bir takım belirtiler sergileyebilirler (Doğan, 2012; Yılmaz ve Bahtiyar, 2014).

Akademik Erteleme ve Umutsuzluk Arasındaki İlişki

Bireylerin yaşamlarını devam ettirebilmeleri birçok alanda sorumluluk almalarını gerektirmektedir. Bu sorumluluk alanları yaşamın her alanını kapsayabilecek kadar çeşitlilik göstermektedir. Üniversite yaşamına adımlarını atan öğrenciler kaçınılmaz olarak birçok sorumlulukla yüz yüze gelmektedirler. Bu sorumluluk alanları arasında akademik sorumluk önemli bir yer tutmaktadır (Çelikkaleli ve Akbay, 2013). Bireyin geleceğine büyük ölçüde yön vereceği düşünülen meslek edinme sürecinde sorumlulukların yerine getirilip getirilmemesi ise önemli bir sorun halini alabilmektedir. Üniversite öğrencilerine yüklenen görev ve sorumluluklar onların zamanlarını etkin bir şekilde kullanmaları gerekliliğini zorunlu hale getirmektedir. Öğrencilerin zamanlarını etkin bir şekilde kullanmalarının önündeki en büyük engellerden birinin, akademik erteleme davranışları olduğu söylenebilir (Çelikkaleli ve Akbay, 2013).

Akademik erteleme, öğrenciler arasında oldukça yaygın olarak görülen ve öğrencilerin akademik performanslarını, başarılarını olumsuz etkileyen bir sorundur (Onwuegbuzie, 2004). Akademik yaşamda erteleme davranışı; öğrencilerin derslere çalışmayı geciktirme, ödevleri hazırlamayı son ana bırakma, önemli projelerin teslim tarihlerini kaçırma ve akademik yaşamla ilgili idari görevlerin geciktirilmesi (kütüphane kitaplarının geri verilmesi, sınava kayıt olma gibi) şeklinde görülmektedir (Rothblum, Solomon ve Murakami, 1986; Scher ve Ferrari, 2000; akt. Çelik ve Odacı, 2015). Ferrari, O'Callaghan ve Newbegin' in (2005) yaptıkları bir araştırmada, üniversite öğrencilerinin %70'inin akademik hayatta erteleme davranışı gösterdikleri; Türkiye' de yapılan benzer bir çalışmada ise öğrencilerin %54'ünün erteleme yaptıkları tespit edilmiştir (Uzun Özer, 2009). Solomon ve Rothblum (1984) ise üniversite öğrencileri ile gerçekleştirmiş oldukları çalışmalarında, öğrencilerin %46'sının ödev/proje yazmada, %30'unun haftalık ödevlerini okumada, %28'inin sınavlara hazırlanmada, %23'ünün derslere düzenli olarak devam etmede ve %11'in de idari işleri (harç yatırma, kütüphaneye kitapları verme gibi) tamamlamada erteleme davranışı gösterdiklerini belirtmektedirler (Çelik ve Odacı, 2015).

Erteleme davranışı gerek akademik, gerekse gündelik yaşam süreçlerinde oldukça yaygın olarak görülebilmektedir. Erteleme davranışının nedenlerine ilişkin yapılan çalışmalarda erteleme davranışının; motivasyon eksikliğinden (Franziska, Manfred ve Stefan, 2007); mükemmeliyetçilik düşüncelerinden (Onwuegbuzie, 2000; Saddler ve Sacks, 1993; Flett ve diğ., 1992); Başarısızlık korkusu ve görevden kaçmadan (Onwuegbuzie, 2004; Ferrari ve diğ., 1998; Uzun Özer, 2009; Uzun Özer, Demir ve Ferrari, 2009; Solomon ve Rothblum, 1984); düşük benlik saygısından (Klassen, Krawchuk ve Rajani, 2007; Beck, Koons ve Milgrim, 2000; Ferrari, 2000; Owens ve Newbegin, 1997; Ferrari, 1994; Beswick, Rothblum ve Mann, 1988); bireyin zamanı yönetmedeki yetersizliliğinden (Burns, Dittman, Nguyen ve Mitchelson, 2001); depresyon, irrasyonel inançlar ve kaygı gibi olumsuz ruhsal rahatsızlıklardan (Bridges ve Roig, 1997; Solomon ve Rothblum, 1984; Steel, 2007; Watson, 2001); başarı yönelimini oryante etmede yetersizliklerinden (Howell ve Watson, 2007; Pfister, 2002) ve umutsuzluktan (Uzun Özer, 2009; Alexander ve Onwuegbuzie, 2006; Senecal ve Guay, 2000) kaynaklanabileceğini göstermektedir (Akt. Çelikkaleli ve Akbay, 2013; Çelik ve Odacı, 2015). İlgili alanyazın incelendiğinde, akademik erteleme davranışı ile ilgili farklı alanlarda birçok araştırma yapıldığı görülmektedir. Bu araştırmada da, öğrencilerin akademik erteleme davranışlarının nedenlerinden biri olarak görülen umutsuzlukla olan ilişkisi açıklanmaya çalışılmıştır

Erteleme davranışı duygusal ve davranışsal olarak iki boyutta ele alınabilir; erteleme davranışının duygusal boyutu bireylerin erteleme davranışlarının farkına vardıkları zaman; yetersizlik, umutsuzluk, kendini reddetme, utanç duyma, suçluluk, hilekarlık, gerginlik, panik hisleri yaşamalarıdır (Binder, 2000). Knaus (1998) da, erteleme davranışında bulunan bireylerin, çaresizlik, depresyon, umutsuzluk, üzüntü, kin, hayal kırıklığı ve kızgınlık yaşadıklarını belirtmiştir. Erteleme davranışının bilişsel boyutu ise, amaçlar ve gerçek davranış arasındaki uyumsuzluğu içermektedir (Ferrari, 1994; Blunt ve Pychyl, 2000; akt. Aydoğan ve Özbay, 2012).

Üniversite yılları; gençlerin duygusal, davranışsal, sosyal ve fiziksel birçok sorunu bir arada yaşadıkları bir döneme denk düşmektedir. Gençler üniversite eğitimleri boyunca; bir yükseköğretim kurumunda öğrenim görme imkânının yarattığı sevincin yanı sıra aileden ve alışılan ortamdan ayrı kalmanın ve yeni bir çevreye uyum sağlayıp arkadaş edinmenin getirdiği sıkıntılar ve gelecekte meşgul olacakları meslek, dâhil olacakları çalışma yaşamına yönelik kaygılar gibi çeşitli faktörlerin de etkisi altında kalmaktadırlar (Çelikel ve Erkorkmaz, 2008). Üniversite öğrencilerinin yaşadıkları sosyal ve ekonomik sorunların yanı sıra eğitim-öğretim sürecine ilişkin ve geleceğe yönelik iş kaygısı duyma gibi sorunlar, öğrencilerin ruh sağlıklarını olumsuz yönde etkileyebilmekte ve umutsuzluğa yol açabilmektedir. Diğer bir ifadeyle üniversite öğrenimine devam eden öğrenciler, yaşadıkları deneyimlere yanlış anlamlar yükleyebilmekte, gelecekleri konusunda kaygı yaşayabilmekte ve sorunlarına çözüm bulmada yaşadıkları sıkıntılar, onların umutsuzluğa düşmelerine neden olabilmektedir (Yılmaz ve Bahtiyar, 2014).

Umut düzeyi yüksek bireylerde de görülebilen erteleme davranışı aktif bir bekleyiş olarak nitelendirilirse, umutsuz birey aktif bir bekleyiş içinde değil, sonsuz bir erteleme içinde değerlendirilebilir. Bu değerlendirme sonucunda umutsuzluk, hem erteleme eğilimi hem de kendini gerçekleştirme için olumsuz bir etkendir (Dünyaoğulları, 2011). Akademik alanda erteleme davranışı sergileyen öğrenci sayısının çokluğu ve erteleme davranışı sergileyenlerin bu eğilimden kurtulmak istemeleri (O'Brien, 2002; Steel, 2007; akt.Özer ve Altun, 2011), araştırmacıları öğrencilerin akademik erteleme örüntüsünü ve nedenlerini anlamaya ilişkin çalışmalar yapmaya yöneltmiştir. Bu çalışmalar kapsamında akademik erteleme davranışı farklı değişkenlerle (başarı, güdüleme, zaman yönetimi, özyeterlik, yükleme, benlik saygısı, kaygı, mükemmeliyetçilik, duygusal zeka, sorumluluk, başarısızlığa yönelik yükleme, devamsızlık, fonksiyonel olmayan tutumlar, çalışmaya ve öğrenmeye yönelik tutum, konsantre olma güçlüğü, karar verme, genel yetkinlik inancı v.b) ilişkilendirilmiştir (Morkoç ve Erdönmez, 2011, Uzun Özer 2009; Uzun Özer, Demir ve Ferrari, 2009; Solomon ve Rothblum, 1984; Uzun Özer, 2009; Dünyaoğulları, 2011; Alexander ve Onwuegbuzie, 2007; Jackson, Weiss, Lundquist ve Hooper, 2003; Sigall, Kruglanski ve Fyock, 2000). Ancak öğrencilerin akademik erteleme ve umutsuzlukları arasındaki ilişkiyi inceleyen (Uzun Özer, 2009; Dünyaoğulları, 2011; Alexander ve Onwuegbuzie, 2007; Jackson, Weiss, Lundquist ve Hooper, 2003; Sigall, Kruglanski ve Fyock, 2000) çok fazla araştırmaya rastlanmamıştır.

Öğrencilerin öğrenme ve başarı performanslarını etkileyen akademik erteleme davranışını inceleyen araştırmalar son zamanlarda özellikle yurtdışında yaygın bir şeklide yapılmıştır. Ülkemizde ise bu alandaki ilk çalışma 2003 yılında yapılmış olup bu tarihten günümüze değin yapılan çalışmaların sayısı, müspet bir neticeye ulaşmamıştır. Söz konusu alanla ilgili Türkiye'de yapılan çalışmalar, alana önemli katkılar sağlamış olmakla birlikte bu çalışmalar, "akademik erteleme davranışı" alanına henüz büyük bir ivme kazandıracak güce sahip olamamıştır (Bulut, 2014). Bu nedenle "akademik erteleme davranışı" alanında yeni araştırmaların gerçekleştirilmesi ihtiyacı hissedilmiştir. Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda öğrenim gören öğrencilerin akademik erteleme algıları ile umutsuzluk algıları arasındaki ilişkiyi derinlemesine inceleyen herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu çalışmada Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı öğrencilerinin akademik erteleme algıları ile umutsuzluk algıları arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu araştırmanın amacı; Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı öğrencilerinin akademik erteleme ve umutsuzluk algıları arasındaki ilişkiyi saptamaktır. Bu amacı gerçekleştirmek için aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır.

1. Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı öğrencilerinin akademik erteleme algıları nedir?

1. Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı öğrencilerinin umutsuzluk algıları nedir?
2. Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı öğrencilerinin akademik erteleme ve umutsuzluk algıları arasında ilişki var mıdır?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada, Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı öğrencilerinin akademik erteleme ve umutsuzluk algıları arasındaki ilişki saptanmaya çalışılmıştır. Araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel tarama modelleri, iki veya daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir. İlişkisel çözümleme iki türlü yapılabilir. Bunlar; korelasyon ve karşılaştırma yolu ile elde edilen ilişkilerdir (Karasar, 2005). Bu araştırmada Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı öğrencilerinin akademik erteleme ve umutsuzluk algıları arasındaki ilişkinin belirlenmesinde korelasyon kullanılmıştır.

Çalışma Evreni

Araştırmanın çalışma evrenini, 2015-2016 öğretim yılında Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı öğrencileri oluşturmaktadır. Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalında toplam olarak 505 öğrenci öğrenim görmektedir. Araştırmada çalışma evrenin tamamına ulaşılacağından dolayı evrenden örneklem alma yoluna gidilmemiştir. Araştırmanın yapıldığı tarihlerde tüm öğrencilere ölçekler uygulanmış (devamsız, yanlış dolduran, eksik doldurulan ölçekler elendikten sonra) toplam 431 öğrenci çalışmanın evrenin oluşturmuştur. Öğrencilerinin demografik özelliklerine göre dağılımı incelendiğinde öğrencilerinin demografik özellikleri; Araştırmanın çalışma grubunda yer alan öğrencilerin %19,3'ü (N:83) 1.sınıf, % 24,6'sı (N:106) 2.sınıf, % 27,8'i (N:118) 3.sınıf ve % 28,7'si (N:124) ise 4.sınıftır. Öğrencilerin %78,9'u (N:340) kız ve % 21,1'i (N:91) erkektir.

Verilerin Toplanması

Araştırma verileri, ölçeklerle toplanmıştır. Araştırma verileri öğrencilerden Çakıcı (2003) tarafından geliştirilen "Akademik Erteleme ölçeği" ve Beck, Weissman, Lester ve Trexler tarafından 1974 yılında geliştirilen, geçerlik ve güvenirlik çalışması Seber, Dilbaz, Kaptanoğlu ve Tekin (1993) tarafından yapılan daha sonra Durak ve Palabıyıkoğlu (1994) tarafından geçerlik çalışması yapılmış "Umutsuzluk ölçeği" ile toplanmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ölçekler daha önceden geliştiren kişiler tarafından geçerliliği ve güvenirliği sağlanmış ölçeklerdir. Bu ölçeklerin bu çalışmaya göre uyarlanmasından dolayı alan uzmanlarının görüşleri alınarak ölçeğin kapsam geçerliği sağlanmıştır. Ölçekler araştırmacılar tarafından uygulanmıştır. Ölçekler uygulanmadan önce, öğrencilerle görüşülerek ölçekler hakkında bilgi verilmiş, ölçeklerin kullanım alanı ile ilgili bilgiler detaylarıyla anlatılmıştır. Ölçekler uygulandıktan sonra araştırmacılar tarafından elden toplanmıştır. Ölçek 470 öğrenciye dağıtılmış, bunlardan sadece 440 tanesi geri dönmüştür. Ancak 9 ölçekte boşluklar olması, birden fazla seçeneğin işaretlenmiş olması v.b durumlardan dolayı geçerli sayılmamıştır. Analiz işlemleri için 431 ölçek geçerli sayılmıştır.

Veri Toplama Aracı

Akademik erteleme ölçeği. Akademik erteleme ölçeği Çakıcı (2003) tarafından üniversite ve lise öğrencilerinin akademik erteleme davranışlarını ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçeğin deneme uygulamasına katılan öğrencilerin 440'u (%51,9) üniversite, 409'u (%48,1) lise öğrencilerinden oluşmaktadır. Ölçek; öğrencilerin akademik hayatta, yapmakla yükümlü oldukları sınavlara hazırlanma, ders çalışma ve proje yapma gibi çalışma alışkanlıklarını ölçmeyi amaçlayan maddelerden oluşmaktadır (Çakıcı, 2003). Ölçme aracı, 7'si olumlu (1, 4, 7, 9, 11, 13, 17), 12'si olumsuz (2, 3, 5, 6, 8, 10, 12, 14, 15, 16, 18, 19) olmak üzere toplam 19 maddeden oluşan beş dereceli "Likert Tipi" bir ölçektir. Ölçekteki maddelere verilen tepkiler 1-5 arası derecelendirme ile 1-beni hiç yansıtmıyor, 2-beni çok az yansıtıyor, 3-beni biraz yansıtıyor, 4-beni çoğunlukla yansıtıyor, 5-beni tamamen yansıtıyor cevaplarına karşılık gelecek şekilde derecelendirilmiştir. Tek yönlü olarak puanlanan ölçekten alınabilecek en düşük puan 19, en yüksek puan ise 95'tir. Yükselen puanlar akademik erteleme eğiliminin arttığına işaret eder. Ölçekteki bütün maddelerin akademik erteleme davranışını ölçüp ölçmediğini ayırt etmek amacıyla, yapılan madde toplam korelasyon istatistiklerine bakıldığında, madde toplam korelasyon katsayılarının .46 ile .72 arasında değiştiği görülmüştür. Çakıcı (2003) tarafından yapılan güvenirlilik analizlerinde, ölçeğin tamamı için hesaplanan Cronbach alfa katsayısı .92; ölçeğin birinci faktörü için Cronbach alfa katsayısı .89, ikinci faktörü için ise Cronbach alfa katsayısı .84 olarak bulunmuştur. Spearman–Brown formülünden yararlanılarak hesaplanan

iki yarım test güvenirlilik sonuçlarına bakıldığında; ölçeğin birinci bölümü için güvenirlilik katsayısı .87, ikinci bölümü için .86 ve ölçeğin tamamı için ise güvenirlilik katsayısı .85 olarak bulunmuştur. Yapılan analizlerde, ölçeğin geneli için bulunan test-tekrar test korelasyon katsayısı r = .89; ölçeğin birinci faktörü için hesaplanan test-tekrar test korelasyon katsayısı r = .80, ikinci faktör için ise r = .82 olarak bulunmuştur (Çakıcı, 2003). Bu araştırmada da Akademik Erteleme ölçeğine yapılan güvenirlik analizinde ölçeğin tamamı için güvenirlik Cronbach's Alpha katsayısı .87 çıkmıştır.

Umutsuzluk ölçeği. Öğrencilerin umutsuzluk algısı, Beck, Weissman, Lester ve Trexler tarafından 1974 yılında geliştirilen, geçerlik ve güvenirlik çalışması Seber, Dilbaz, Kaptanoğlu ve Tekin (1993) tarafından yapılan daha sonra Durak ve Palabıyıkoğlu (1994) tarafından geçerlik çalışması yapılmış "Umutsuzluk ölçeği" ile ölçülmüştür. Ölçek Beck Umutsuzluk Ölçeği Beck, Weissman, Lester ve Trexler tarafından 1974 yılında geliştirilen, bireyin geleceğe yönelik karamsarlık düzeyini belirlemeyi amaçlayan, kendini değerlendirme türünde bir ölçektir. Beck Umutsuzluk Ölçeği (BUÖ), 20 maddeden oluşan geleceğe yönelik duygu ve düşünceleri belirten ifadelerden oluşmaktadır. Ölçeğin puan aralığı 0–20 arasında olup, maddelerden 11 tanesinin cevabı doğru (evet), 9 tanesinin ise yanlış (hayır) seklinde yanıtı vardır. Bireyden kendisine uygun olan ifadeler için "doğru", uygun olmayan ifadeler için yanlış" seçeneğini işaretlemesi istenir. 11 maddede "doğru", 9 maddede "yanlış" yanıtı içeren ölçekte her uyumlu yanıt için "1" puan, uyumsuz yanıt için ise "0" puan üzerinden değerlendirme yapılabilir. 20 madde sonucunda oluşan toplam puan ne kadar yüksekse umutsuzluğun da o oranda yüksek olduğu sonucu ortaya çıkar. Beck Umutsuzluk Ölçeği'nin geçerlik ve güvenirlik çalışması Seber, Dilbaz, Kaptanoğlu ve Tekin (1993) tarafından yapılmıştır. 107 kişilik örneklem üzerinde yapılan araştırmada güvenirlik için saptanan Cronbach Alfa katsayısı a=0.86, testtekrar test sonucu elde edilen Pearson momentleri çarpımı korelasyonu ise r=0.73olarak bulunmuştur. Ölçek üzerinde daha sonra Durak ve Palabıyıkoğlu (1994) tarafından geçerlik çalışması yapılmış ve ölçek hakkında daha ayrıntılı bilgi elde edilmiştir. Bu çalışmada BUÖ'nin hem normal kişiler için hem de psikiyatrik ve kronik-fiziksel hastalığı olan bireylerde umutsuzluğu ölçmek için geçerli ve güvenilir olduğunu belirtmiştir. Ölçeğin her bir maddesinden alınan puanlar ile tüm ölçekten alınan puanlar arasındaki madde – test korelasyon katsayıları r=.31 ($p<0.001$) ile r=0.67 ($p<0.001$) arasında bulunmuştur. Ölçeğin geçerliğini test etmek amacıyla maddeler t-testi ile karşılaştırılmışlar ve anlamlı düzeyde ($p<0.001$) ayırt edici bulunmuşlardır. Ölçek üzerinde geliştirilen faktör analizi sonucunda ölçeğin "gelecekle ilgili duygular ve beklentiler" (1, 3, 7, 11 ve 18. maddeler, a = 0.78), "motivasyon kaybı" (2, 4, 9, 12, 14, 16, 17 ve 20. maddeler, a =0.72) ve "umut" (5, 6, 8, 10, 13, 15 ve 19. maddeler, a = 0.72) olmak üzere üç faktörden oluştuğu belirtilmiştir (Durak ve Palabıyıkoğlu, 1994; Baş, 2010). Bu araştırmada da Umutsuzluk ölçeğine yapılan güvenirlik analizinde ölçeğin tamamı için güvenirlik Cronbach's Alpha katsayısı .90 çıkmıştır.

Verilerin Analizi

Çalışmaya katılan öğrencilerin demografik özelliklerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımlarına bakılmıştır. Araştırmada öğrencilerin akademik erteleme, umutsuzluk ve bunların alt boyutlarına ait değişkenlere ilişkin algı düzeylerini saptamak için frekans, yüzde ve standart sapmalarının dağılımlarına bakılmıştır.

Tüm değişkenler korelasyon analizine tutulmuş ve değişkenler arasındaki ilişkiler ortaya konulmuştur. İki değişken arasındaki korelasyon ilişkinin yönünü, kuvvetini belirtmede kullanılan korelasyon katsayılarının "+" ya da "-" olması ilişkinin yönünü belirlemede kullanılmıştır. Korelasyon katsayıları değerlendirilirken katsayılar, mutlak değer olarak 0,70 ile 1,00 arasında ise "yüksek", 0,69 ile 0,30 arasında ise "orta", 0,29 ve daha düşükse değerde ise "düşük" düzeyle ilişkili olarak ve 0,00 yaklaştıkça ise ilişki olmadığı şeklinde yorumlanmıştır (Büyüköztürk, 2005). Araştırmada alt problemlerin çözümlenmesine dönük olarak elde edilen bulgular yorumlanırken; aralıklar "4.20-5.00" çok yüksek, "3.40-4.19" yüksek, "2.60-3.39" orta, "1.80-2.59" düşük ve "1.00-1.80" çok düşük olarak değerlendirilmiştir.

Bulgular

Birinci Alt Probleme ilişkin Bulgular

Öğrencilerinin akademik erteleme algılarına ilişkin bulgular Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Öğrencilerin akademik erteleme algılarına ait ortalama ve standart sapma değerleri

		N	$\overline{X}$	ss
Akademik Erteleme	1. Sınıf	83	3,23	,291
	2. Sınıf	106	3,35	,288
	3. Sınıf	118	3,59	,357
	4. Sınıf	124	3,62	,339
	Toplam	431	3,45	,323

Tablo 1'de öğrencilerin akademik erteleme algılarına ilişkin aritmetik ortalamalar ve standart sapmalar verilmiştir. Genel olarak öğrencilerin akademik erteleme algıları ($\overline{X}$ =3,45, ss=,323) "Yüksek" düzeydedir. Çalışma grubunda yer alan 1. Sınıf öğrencilerin ($\overline{X}$ =3,23, ss=,291) ve 2. Sınıf öğrencilerin ($\overline{X}$ =3,35, ss=,288) akademik erteleme algıları ($\overline{X}$ =3,60, ss=,339) "Orta" düzeydedir. 3. Sınıf öğrencilerin ($\overline{X}$ =3,59, ss=,357) ve 4. Sınıf öğrencilerinde akademik erteleme algıları ($\overline{X}$ =3,62, ss=,339) ise "Yüksek" düzeydedir. 4.sınıf öğrencilerin akademik erteleme algıları tüm sınıflardan daha yüksektir.

İkinci Alt Probleme ilişkin Bulgular

Tablo 2. Öğrencilerin umutsuzluk algılarına ait ortalama ve standart sapma değerleri

	N	$\overline{X}$	S	Minimum Puan	Maksimum Puan	Alınabilecek Minimum Puan	Alınabilecek Maksimum Puan
Motivasyon Kaybı	431	1,75	1,539	0,00	8,00	0	8
Gelecekle İlgili Duygular Beklentiler	431	1,01	1,176	0,00	5,00	0	5
Umut	431	1,13	1,295	0,00	7,00	0	7
Genel Umutsuzluk	431	3,39	3,346	0,00	19,00	0	20

Tablo 2'de öğrencilerin umutsuzluk algılarına ilişkin aritmetik ortalamalar ve standart sapmalar verilmiştir. Genel olarak öğrencilerin umutsuzluk algıları "hafif umutsuzluk" ($\overline{X}$ =3,39 ss=3,34) düzeyinde olduğu görülmektedir.

Çalışma grubunda yer alan öğrencilerin umutsuzluk ölçeğinin alt boyutlarından en yüksek ortalama "Motivasyon Kaybı" ($\overline{X}$ =1,75, ss=1,539) boyutundadır. Bu boyutu sırası ile "Umut" ($\overline{X}$ =1,13, ss=1,295) boyutu ve "Gelecekle İlgili Duygular ve Beklentiler" ($\overline{X}$ =1,01, ss=1,176) boyutları izlemiştir. Bu sonuçlara göre Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı öğrencilerinin umutsuzluk algılarının "hafif umutsuzluk" düzeyinde olduğu söylenebilir. Beck Umutsuzluk Ölçeği'nden elde edilen puanların yorumlanmasında kullanılabilecek puan aralıkları; 0-3 puan aralığı "normal aralık" ; 4-8 puan aralığı "hafif umutsuzluk"; 9-14 puan aralığı "orta düzey umutsuzluk" ve 14-20 puan aralığı "yoğun umutsuzluk" olarak yorumlanmaktadır (Ceyhan, 2004). Veri grubunun dağılımına bakıldığında, bu ortalamanın düşük olduğu görülmektedir. Bu bulgu çerçevesinde öğrencilerin geleceğe yönelik beklentilerinin çok olumsuz olmadığı ifade edilebilir.

Üçüncü Alt Probleme ilişkin Bulgular

Tablo 3. Öğrencilerin umutsuzluk ve akademik erteleme algıları arasındaki ilişki

	1	2	3	4	5
Motivasyon Kaybı	1				
Gelecekle İlgili Duygular Beklentiler	,604**	1			
Umut	,570**	,616**	1		
Genel Umutsuzluk	,875**	,838**	,848**	1	
Akademik Erteleme	,254**	,217**	,185**	,258**	1

** p< 0,01

Tablo 3'de öğrencilerin Umutsuzluk algıları ile Akademik Erteleme algıları arasında düşük düzeyde pozitif yönde bir ilişki (r= 0,258, p<.01) bulunmaktadır. Öğrencilerin Umutsuzluk algıları arttıkça Akademik Erteleme algıları da artmaktadır.

Öğrencilerin Akademik Erteleme algıları ile Umutsuzluk ölçeğinin alt boyutlarından "Motivasyon Kaybı" (r= 0,254, p<.01), "Gelecekle İlgili Duygular ve Beklentiler" (r= 0,217, p<.01) ve "Umut" (r= 0,185, p<.01) boyutları ile de düşük düzeyde pozitif yönde bir ilişki vardır.

Umutsuzluk ölçeğinin alt boyutlarının kendi aralarındaki ilişki incelendiğinde; Genel Umutsuzluk algıları ile "Motivasyon Kaybı" boyutu (r= 0,875, p<.01), "Gelecekle İlgili Duygular ve Beklentiler" boyutu (r= 0,838, p<.01) ve "Umut" (r= 0,848, p<.01) boyutu arasında yüksek düzeyde pozitif yönde bir ilişki bulunmaktadır. Umutsuzluk ölçeğinin alt boyutlarından "Motivasyon Kaybı" boyutunun; "Gelecekle İlgili Duygular ve Beklentiler" boyutu (r= 0,616, p<.01) ve "Umut" (r= 0,570, p<.01) boyutu arasında orta düzeyde pozitif yönde bir ilişki bulunmaktadır.

Tartışma

Bu çalışmada Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı öğrencilerinin akademik erteleme davranışları ile umutsuzluk algıları arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmada elde edilen sonuçlar ve sonuçlara ilişkin tartışmalar bu bölümde yer almaktadır.

Öğrencilerin akademik erteleme algıları yüksek düzeydedir. Araştırmada elde edilen bu sonuç alanyazındaki diğer araştırmaların sonuçları (Morkoç ve Erdönmez, 2011, Uzun Özer 2009; Uzun Özer, Demir ve Ferrari, 2009; Solomon ve Rothblum, 1984; Damacela, Tindale ve Balcazar, 2000 ve Hill, Hill, Chabot ve Barral, 1978) ile tutarlılık göstermektedir. Yine alanyazın incelendiğinde Kandemir (2014), Bulut (2014), Çelik (2014), Yeşil ve Şahan (2012), Sarıoğlu (2011), Balkıs, Duru, Buluş ve Duru (2006) ve Çakıcı (2003) tarafından yapılan araştırmalarda ise öğrencilerin akademik erteleme algıları orta düzeydedir. Çelik ve Odacı (2015) tarafında yapılan araştırmada ise öğrencilerin akademik erteleme algıları düşük düzeydedir.

Üniversite yaşamında öğrencilerin alması gereken birçok görev ve sorumluluk bulunmaktadır. Bu sorumlulukların en önemlilerinden biri de akademik görevlerini yerine getirmeleri ve kendilerinden beklenilen düzeyde başarı sağlamalarıdır. Ne var ki, üniversite öğrencilerinin yaşadıkları en önemli sorunlardan biri akademik çalışmalarındaki olası erteleme davranışlarıdır (Uzun Özer, 2005). Erteleme davranışında bulunan öğrenciler, bu davranışlarının doğurduğu sonuçlardan olumsuz yönde etkilenerek dönem derslerinde başarısız olabilmekte, öğrenim süresini uzatabilmekte ve hatta üniversiteden ayrılmak zorunda kalabilmektedirler (Akbay, 2009).

Üniversite öğrencilerinin yaşadıkları sosyal ve ekonomik sorunların yanı sıra üniversite öğrenimleri sürecinde eğitim-öğretime ilişkin ve geleceğe yönelik iş bulma kaygısı gibi sorunlar, öğrencilerin ruh sağlıklarını olumsuz yönde etkileyebilmekte ve umutsuzluğa yol açabilmektedir. Diğer bir ifadeyle üniversite öğrenimine devam eden öğrenciler, yaşadıkları deneyimlere yanlış anlamlar yükleyebilmekte, gelecekleri konusunda kaygı yaşayabilmekte ve sorunlarına çözüm bulmada yaşadıkları sıkıntılar, onların umutsuzluğa düşmelerine neden olabilmektedir (Yılmaz ve Bahtiyar, 2014).

Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı Öğrencilerinin umutsuzluk algıları (X=3,36) "hafif umutsuzluk" düzeydedir. Öğrencilerin hafif umutsuzluk düzeyine sahip olmalarının, onlarda gelecekle ilgili karamsar düşüncelerin başladığına ve geleceğe yönelik motivasyon sorunlarının ortaya çıkabileceğine işaret ettiği ifade edilebilir (Üngüren ve Ehtiyar, 2009). Araştırmada elde edilen bu sonuç alanyazındaki diğer araştırmaların sonuçları (Yılmaz ve Bahtiyar, 2014; Dinçer, 2013; Sayar, 2012; Atalay, 2011; Baş, 2010; Şahin, 2009; Yavuz 2009; Ağır, 2007) ile tutarlılık göstermektedir. Yine alanyazın incelendiğinde Kiziroğlu, (2012) ve Taner (2008) tarafından yapılan çalışmalarda öğretmenlerin umutsuzluk düzeyleri "hafif umutsuzluk" düzeyinde bulmuştur. Vidinlioğlu (2010) ve Yerlikaya (2014) tarafından lise öğrencileri üzerinde yapılan çalışmalarda da öğrencilerin umutsuzluk düzeyleri "hafif umutsuzluk" düzeyinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Dereli ve Kabataş (2009) tarafında yapılan araştırmada ise üniversite öğrencilerinin umutsuzluk algıları yüksek düzeydedir. Umutsuzluk algısındaki artış, öğrencilerin sorunlara çözüm getirebilme, üretken olabilme, var olan bilgilerini etkili kullanabilme becerilerini ve başarı potansiyelini olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Bu algılarda meydana gelen olumsuz etki, aynı zamanda toplumun geleceğine de yansımaktadır (Yılmaz ve Bahtiyar, 2014).

Araştırmada öğrencilerinin Umutsuzluk algıları ile Akademik Erteleme algıları arasında düşük düzeyde pozitif yönde bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin Umutsuzluk algıları arttıkça Akademik Erteleme algıları da artmaktadır. Araştırmada elde edilen bu sonuç alanyazındaki diğer araştırmaların sonuçları (Dünyaoğulları, 2011; Uzun Özer, 2009; Alexander ve Onwuegbuzie, 2006; Jackson, Weiss, Lundquist ve Hooper, 2003; Sigall, Kruglanski ve Fyock, 2000; Senecal ve Guay, 2000) ile tutarlılık göstermektedir. Bu çalışmalar genel olarak umut düzeyi düşük olan öğrencilerin erteleme davranışını daha sıklıkla gerçekleştirdiklerini göstermektedir.

Dünyaoğulları (2011) tarafından yapılan çalışmada, üniversite son sınıfta öğrenim gören öğrencilerin kendilerini gerçekleştirme engelleriyle genel erteleme eğilimi ve umutsuzluk düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Çalışma sonucunda umutsuzluk puanları ile genel erteleme puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Çalışmada umutsuzluk puanları daha yüksek olan öğrencilerin erteleme davranışına da daha yatkın oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Uzun Özer (2009) tarafından yapılan çalışmada bir grup lise öğrencisinde akademik erteleme davranışının sıklığı, olası nedenleri ve durumluk umut düzeyinin akademik erteleme davranışlarına olan etkisi incelenmiştir. Çalışmaya katılan öğrencilerin durumluk umut düzeylerinin akademik erteleme puanları üzerindeki etkisi incelenmiş ve umut düzeyinin erteleme davranışı puanları ile anlamlı bir ilişki içinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Senecal ve Guay (2000) da üniversite öğrencilerinin umutsuzluk düzeyleri arttıkça erteleme davranışı eğilimlerinin arttığını rapor etmiştirler. Alexander ve Onwuegbuzie (2006) tarafından 116 yükseklisans öğrencisinin umut ve akademik erteleme algıları arasındaki ilişkiyi araştırdıkları araştırmasında; umut ile erteleme davranışı arasında ilişki olduğu sonucuna ulaşmıştır. Umut düzeyinin artması erteleme davranışı aza indirmektedir. Umut düzeyinin düşmesi ise erteleme davranışını artırmaktadır. Jackson, Weiss, Lundquist ve Hooper (2003) tarafından yapılan çalışmada, üniversite öğrencilerinin akademik performansı üzerinde umut, erteleme ve sosyal aktivitenin etkisi araştırılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, akademik performans potansiyel belirleyicileri olarak iki motivasyonel faktör; umut ve erteleme vardır. Akademik performansın artırılmasında öğrencilerin umut ve erteleme davranışlarının etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Umut akademik performansı artırırken, erteleme akademik performansı düşürmektedir. Sigall, Kruglanski ve Fyock (2000) yapmış oldukları çalışmada kaygı, umutsuzluk ve erteleme arasında ilişkiyi incelemiştir. Çalışmada kavramlar arasında ilişkiye rastlanmıştır. Yüksek umut düzeyine sahip bireylerde kaygı ve erteleme az iken düşük düzeyde bir umuda sahip bireylerde kaygı ve erteleme artmaktadır.

Sonuç

Üniversite yaşamı sınavlar, ödevler, projeler, sunumlar vb. akademik görevlerin yanında sosyal yaşamın da aktif ve yoğun olarak yaşandığı bir dönemdir. Üniversite öğrencileri arasında akademik erteleme oldukça yaygın ve ciddi bir sorundur. Öğrencilerin erteleme sorunu ile başa çıkma stratejilerini bilmemeleri, etkili ders çalışma ve zaman yönetimi konusunda sorunlar yaşamaları da akademik erteleme sorununu daha ciddi boyutlara taşımaktadır (Çelik, 2014). Akademik erteleme hem içsel (sinirlilik, pişmanlık, umutsuzluk, kendini suçlama) hem de dışsal bazı sorunları (okul başarısının olumsuz etkilenmesi, anne-baba ve öğretmenlerin öğrenciyi başarısız olarak nitelendirmesi gibi) beraberinde getirmektedir (Çakıcı, 2003). Akademik erteleme davranışı, üniversite öğrencilerinin akademik yaşamda performanslarını ve başarılarını olumsuz etkilemesi, olumsuz duygusal ve fiziksel tepkilerle sonuçlanması, onları umutsuzluğa götürmesi (Milgram, 1991) ve çok sık olarak görülmesi nedeniyle önemli bir sorun haline gelmiştir (Çelik, 2014).

Sonuç olarak öğrencilerin akademik erteleme ve umutsuzluk arasında bir ilişki olduğu akademik erteleme üzerinde umutsuzluğun etkili olduğu sonucuna varılmıştır. Bu araştırma sonuçları doğrultusunda öğrencilerin akademik erteleme ve umutsuzluk algılarına ilişkin şu öneriler sunulabilir: Araştırma sonuçları dikkate alındığında öğrencilerin akademik erteleme ve umutsuzluk algıları ile ilgili öğrencilere farklı derslerde öğretim elemanlarınca, akademik ertelemenin olumsuz yönleri, öğrencide oluşturması muhtemel sonuçları hakkında bilgiler verilebilir. Öğrencilere, çalışmalarında zamanlarını doğru planlamaları, motivasyonlarının yükselmesi ve özgüvenlerinin sağlayabilecek farklı eğitimler yapılabilir. Öğretim elemanları ders içeriklerini ve eğitim durumlarını planlarken öğrencilerin kendisini tanımasına, farkındalık düzeylerinin artmasına, iletişim ve etkileşim yeterliklerinin geliştirilmesine dönük uygulamalara yer verebilir. Öğretim elemanları dersleri ilgi çekici hale getirerek öğrencilerin derse olan motivasyonlarını

artırabilir. Eğitim –öğretim ortamında umutsuzluk yaşayan öğrencilerin yaşadıkları sıkıntıların azaltılabilmesi ve onların umutsuzluğa kapılmamaları için desteklenmeleri gerekebilir. Öğrencilerin içinde bulundukları okul ve sosyal yaşam alanlarında destek alabilecekleri profesyonel hizmet vermesi amacıyla psikolojik danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinden yararlanmaları sağlanabilir. Öğretim elemanlarının öğrencilerle daha insancıl ilişkiler kurarak, sorunları ile samimi bir şekilde ilgilenerek ve yalnızca eğitim-öğretim faaliyetleri ile değil, danışmanlık hizmeti ile de öğrencilere yol göstererek, eğitim yaşantılarında olumlu ve pozitif bir yön çizerek onların umutsuzluk düzeylerinin azalmasına katkı sağlayabilir.

Kaynaklar

Abela, J. R. Z. (2002). Depressive mood reactions to failure in the achievement domain: a test of the integration of the hopelessness and self-esteem theories of depression. *Cognitive Therapy and Research,* 26(4), 531 - 552.

Ağır, M. (2007) *Üniversite öğrencilerinin bilişsel çarpıtma düzeyleri ile problem çözme becerileri ve umutsuzluk düzeyleri arasındaki ilişki.* Yayınlanmamış doktora tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Akbay, E.S. ve Gizir, A.C. (2010). Cinsiyete göre üniversite öğrencilerinde akademik erteleme davranışı: akademik güdülenme, akademik özyeterlik ve akademik yükleme stillerinin rolü. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 6(1), 60-78.

Akbay, S. E. (2009). *Cinsiyete göre üniversite öğrencilerinde akademik erteleme davranışı: akademik güdülenme, akademik özyeterlik ve akademik yükleme stillerinin rolü.* Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Mersin: Mersin Üniversitesi.

Alexander, S. E. ve Onwuegbuzie, J. A. (2007). Academic procrastination and the role of hope as a coping strategy. *Personality and Individual Differences,* 42, 1301-1310.

Atalay, B. (2011). *Türkiye'deki mesleki müzik eğitimi veren kurumlarda öğrenim gören lisans öğrencilerinin umutsuzluk düzeylerinin karşılaştırmalı analizi.* Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Aydın, M., Erdoğan, S., Yurdakul, M., Eker, A. (2013). Sağlık yüksekokulu ve sağlık meslek lisesi öğrencilerinin umutsuzluk düzeyleri. *S.D.Ü. Sağlık Bilimleri Dergisi,* 4(1), 1-6.

Aydınlı, S. (2014). *Ergenlerin öfke biçimleri, sosyal karşılaştırma düzeyleri, umutsuzluk seviyeleri ve çatışma çözme yaklaşımlarının incelenmesi.* Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul: Haliç Üniversitesi.

Aydoğan, D ve Özbay, Y. (2012). Akademik erteleme davranışının benlik saygısı, durumluluk kaygı, öz-yeterlilik açısından açıklanabilirliğinin incelenmesi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi,* 2(3), 1-10.

Balkıs, M. (2006). *Öğretmen adaylarının davranışlarındaki erteleme eğiliminin, düşünme ve karar verme tarzları ile ilişkisi.* Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Balkıs, M. (2007). Öğretmen adaylarının davranışlarındaki erteleme eğiliminin, karar verme stilleri ile ilişkisi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 1, 67-83.

Balkıs, M. ve Duru, E. (2010) Akademik erteleme eğilimi, akademik başarı ilişkisinde genel ve performans benlik saygısının rolü. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 27, 159-170.

Baş, L. (2010). *Öğretmen adaylarının saldırganlık ve umutsuzluk düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi.* Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Zonguldak: Zonguldak Karaelmas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Beck, A.T., Weissman, A., Lester, D., Trexler, L. (1974). The assessment of pessimism. the hopelessness scale. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 42, 861 - 865.

Binder, K. (2000). *The effect of an academic procrastination treatment on student procrastination and subjective well-being.* Unpublished master's thesis, Canada: Carleton University.

Bonner , R. L., Rich, A. (1988). Negative life stress, social problem-solving self - appraisaland hopelessness: ımplications for suicide research. *Cognitive Therapy and Research,* 12(6), 549 - 556.

Bulut, R. (2014). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının akademik erteleme davranışlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi.* Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Afyon: Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Büyüköztürk, Ş. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: PegemA Yayıncılık.

Ceyhan, A. A. (2004). Ortaöğretim alan öğretmenliği tezsiz yüksek lisans programına devam eden öğretmen adaylarının umutsuzluk düzeylerinin incelenmesi, *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1, 91-102.

Cheung, C. K., Kwok, S. T. (1996). Conservative orientation as a determinant of hopelessness. *Journal of Social Psychology,* 136(3), 338 – 348.

Coşkun, F. (2010).*Üniversite giriş sınavına hazırlanan adaylarda umutsuzluk ve öğrenilmiş güçlülük.* Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi.

Çakıcı, D. Ç. (2003). *Lise ve üniversite öğrencilerinde genel erteleme ve akademik erteleme davranışının incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.

Çelik, Ç.B. (2014). *Akademik ertelemenin bazı psiko-sosyal değişkenelere göre açıklanması ve gerçeklik terapisine dayalı akademik erteleme ile başa çıkma eğitim programının etkililiğinin sınanması.* Yayınlanmamış doktora tezi. KTÜ, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.

Çelik, Ç.B. ve Odacı, H. (2015). Akademik erteleme davranışının bazı kişisel ve psikolojik değişkenlere göre açıklanması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(3), 31-47.

Çelikel, F. Ç. ve Erkorkmaz, Ü. (2008). Üniversite öğrencilerinde depresif belirtiler ve umutsuzluk düzeyleri ile ilişkili etmenler, *Nöropsikiyatri Arşivi*, 45; 122-129.

Çelikkaleli, Ö. ve Akbay, S. E. (2013). Üniversite öğrencilerinin akademik erteleme davranışı, genel yetkinlik inancı ve sorumluluklarının incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi,* 14 (2), 237-254.

Damacela-Orellana, L. E., Tindale, R. S. ve Balcazar S. Y. (2000). Decisional and behavioral procrastination: How they relate to self-discrepancies. *Journal of Social Behavior and Personality*, 15(5), 225-238.

Day, V., Mensink, D., ve O'Sullivan, M. (2000). Patterns of academic procrastination. *Journal of College Reading and Learning,* 30, 120-134. doi:10.1080/10790195.2000.10850090

Deniz, M.E., Traş, Z. ve Aydoğan, D. (2009). Akademik erteleme ve denetim odağının duygusal zeka açısından incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri,* 9(2), 607-632.

Dereli, F. ve Kabataş, S. (2009). Sağlık yüksekokulu son sınıf Öğrencilerinin iş bulma endişeleri ve umutsuzluk düzeylerinin belirlenmesi. *Yeni Tıp Dergisi,* 26; 31-36.

Dilbaz, N. ve Seber, G. (1993). Umutsuzluk kavramı: depresyon ve intiharda önemi. *Kriz Dergisi,*1(3), 134 - 138.

Dinçer, B. (2013). *İlköğretim matematik öğretmen adaylarının mesleğe karşı tutum, algı ve umutsuzluk düzeylerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Doğan, P. (2012). Resim öğretmeni adaylarının umutsuzluk düzeylerinin incelenmesi, *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi,* 36, 115-127.

Dunn, S, L. (2005). Hopelessness as a response to physical illness, *Journal of Nursing Scholarship*, 37(2), 148-154. doi: 10.1111/j.1547-5069.2005.00027.x

Durak, A. ve Palabıyıkoğlu, R. (1994). Beck umutsuzluk ölçeği geçerlilik çalışması. *Türk Psikoloji Dergisi,* 2 (2), 311–319.

Dünyaoğulları, Ö. (2011). *Üniversite son sınıf öğrencilerinin kendilerini gerçekleştirme engelleriyle genel erteleme eğilimi ve umutsuzluk düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi.* Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Ekşi, H. ve Dilmaç, B. (2010). Üniversite öğrencilerinin genel erteleme, karar vermeyi erteleme ve akademik erteleme düzeylerinin sürekli kaygı açısından incelenmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 23(2), 433-450.

Erözkan, A. (2011). Üniversite son sınıf öğrencilerinin kaygı düzeyini yordayan değişkenlerin incelenmesi. *International Online Journal of Educational Sciences*, 3 (2), 776-805.

Haycock, L. A. (1993). *The cognitive mediation of procrastination. An investigation of the relationship between procrastination and self-efficiency beliefs*. Unpublished doctoral dissertation, Twin Cities: University of Minnesota,

Hill, M., Hill, D., Chabot, A. ve Barral, J. (1978). A survey of college faculty and student procrastination. *College Students Personal Journal,* 12, 256-262.

Jackson, T., Weiss, K.E., & Lundquist J.J. (2000). does procrastination mediate the relationship between optimism and subsequent stress? *Journal of Social Behavior and Personality,* 15(5), 203-212.

Kağan, M. (2010). *Akılcı duygusal davranışsal yaklaşıma dayalı akademik erteleme davranışını önleme programının etkililiğinin değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi.

Kandemir, M. (2014). Akademik erteleme davranışını açıklayıcı bir model. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 4(3), 51-72. Doi: 10.14527/pegegog.2014.016

Karataş, Z., Gökçakan, N. (2005). Lise öğrencilerinin umutsuzluk duygularının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *VIII. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi, Bildiri Özetleri Kitapçığı.* İstanbul: Marmara Üniversitesi, Eğitim Fakültesi.

Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Kınık, Ö. (2015) *Üniversite öğrencilerinin akademik erteleme davranışları ile fonksiyonel olmayan tutumları ve benlik saygıları arasındaki ilişki.* Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Trabzon: KTÜ, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Kiziroğlu, M. (2012). *Sınıf öğretmenlerinin sosyodemografik özelliklere göre umutsuzluk düzeyleri.* Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Kolotkin, R. A., Lee, M., Woude, A. J. V.,Renneke, T., Rice, P. L. (1994). *Sex differences in locus of control, helplessness, hopelessness and depression,* Washington, D.C.: National Science Foundation.

Kula, E. (2008). *Endüstri meslek lisesi öğrencilerinin umutsuzluk düzeyleri ve saldırganlık durumları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul: Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü.

Lee, E. (2005). The relationship of motivation and flow experience to academic procrastination in university students. *The Journal of Genetic Psychology,* 166(1), 5-14.

Lekick, N. (2006). *The relationship between academic motivation, self esteem and academic procrastination in college students.* Unpuplished master's thesis, Kirksville, Missouri: Truman State University.

Morkoç, D. K. ve Erdönmez, C. (2011). Meslek yüksekokulu öğrencilerinin akademik erteleme algılamaları. *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*. 1, 1-17.

Onwuegbuzie, A. J. (2000). Academic procrastinators and perfectionistic tendencies among graduate students. *Journal of Social Behavior and Personality*. 15 (5), 103-109.

Onwuegbuzie, A. J. (2004). Academic procrastination and statistics anxiety. *Assessment and Evaluation in Higher Education*, 29(1), 3-19.

Öksüz, Y ve İci, A. (2012). İlköğretim okulu yöneticilerinin örgütsel bağlılık düzeyleri ile ertelemecilik davranışları arasındaki ilişki. *The Journal of Academic Social Science Studies* (JASSS), 5(4), 161-182. doi 10.9761/JASSS_162

Özdemir, E. (1985). *Gazi eğitim fakültesi öğrencilerinin problemleri.* Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Özer, A. ve Altun, E. (2011). Üniversite öğrencilerinin akademik erteleme nedenleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21, 45-72.

Özyurt, S. & Doğan, S. (2002). *Gençlik problemleri açısından üniversite gençliği üzerine sosyolojik bir araştırma.* Adapazarı: Değişim Yayınları.

Sarıoğlu, A. F. (2011). *Öğretmen adaylarının akademik erteleme eğilimi ile mükemmeliyetçilik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi.

Sayar, B. (2012). *Üniversite öğrencilerinin mizah tarzları ile umutsuzluk ve boyun eğici davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi.* Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Sakarya: Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Seber G., Dilbaz, N. Kaptanoğlu, C. ve Durmuş, T. (1993); Umutsuzluk ölçegi: geçerlilik ve güvenirliği, *Kriz Dergisi*, 1(3).139–142.

Senecal, C., Julien, E., ve Guay, F., (2003). Role conflict and academic procrastination: A self-determination perspective. *European Journal of Social Psychology*, 33, 135-145.

Senécal, C., ve Guay, F. (2000). Procrastination in job-seeking: an analysis of motivational processes and feelings of hopelessness. *Journal of Social Behavior and Personality*, 15(5), 267-283.

Sigall, H., Kruglanski, A. ve Fyock, J. (2000). Wishful thinking and procrastination. *Journal of Social Behavior and Personality*, 15(5), 283-296.

Simons, R. L., Miller, M. G. (1987). *Adolescent depression: assessing the ımpact of negative cognitions and socioenvironmental problems*. National Association of Social Workers Inc.

Solomon, L. J. ve Rothblum, E. D. (1984). Academic procrastination: Frequency and cognitive-behavioral correlates. *Journal of Counseling Psychology*, 31(4), 503-509.

Soyer, M. Avcı, S. Ve Akıncı, T. (2003). Ergenlerin umutsuzluk düzeylerinin bazı sağlık davranışları açısından incelenmesi. *VII. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi, Bildiri Kitabı.* Malatya.

Şahin, A. (2002). İlahiyat fakültesi öğrencilerinin umutsuzluk düzeyleri üzerine bir araştırma, *İlahiyat Dergisi,* 13; 143-157.

Şahin, C. (2009). Eğitim fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin umutsuzluk düzeyleri. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27, 271-286.

Şeker, S.S. ve Saygı, C. (2013). Eğitim fakültesi güzel sanatlar eğitimi bölümü resim –iş eğitimi ve müzik eğitimi anabilim dallarında okumakta olan öğretmen adaylarının akademik erteleme eğilimlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic,* 8(12), 1219-1227. doi:10.7827/TurkishStudies.6040

Taner, D. (2008). *Öğretmenlerin umutsuzluk düzeyleri ile okul kültürü arasındaki ilişki.* Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul: Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tüfekçiyaşar, T. (2014). *Lise 10. ve 11. sınıf öğrencilerinde kaygı, umutsuzluk ve benlik imgesi düzeylerinin değerlendirilmesi.* Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul: Haliç Üniversitesi.

Türk Dil Kurumu (2014). *Türkçe sözlük*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Uzun Özer, B. (2005). *Academic procrastination: Prevalance, self-reported reasons, gender difference and it's relation with academic achievement.* Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara: Ortadoğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Uzun Özer, B. (2009). Bir grup lise öğrencisinde akademik erteleme davranışı: Sıklığı, olası nedenleri ve umudun rolü. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi,* 4(32), 12-19.

Uzun Özer, B., Demir, A., ve Ferrari, J. R. (2009). Exploring academic procrastination among Turkish students: Possible gender differences in prevalence and reasons. *Journal of Social Psychology,* 149(2), 241-257. doi:10.3200/SOCP.149.2.241-257

Vestervelt, C. M. (2000). *An examination of the content and construct validity of four measures of procrastination.* Unpublished doctoral dissertation, Ottawa, Ontario: Carleton University.

Vidinlioğlu, S., Ö. (2010). *Ortaöğretim öğrencilerinin benlik algısı ve umutsuzluk düzeyleri arasındaki ilişki.* Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Sakarya: Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yerlikaya, İ. (2014). Devlet ve özel ortaokul öğrencilerinin umutsuzluk düzeyinin belirlenmesi ve çeşitli değişkenlerle ilişkisinin incelenmesi. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9(8), 865-877. doi: 10.7827/TurkishStudies.7361

Yeşil, R. ve Şahan, E. (2012). Öğretmen adaylarının akademik işlerini erteleme nedenleri. *A.İ.B.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi,* 12(2), 219-236.

Yıldırım, S. (2015). *Üniversite öğrencilerinin akademik başarı, akademik erteleme, kopya çekme ve devamsızlık durumlarının yordayıcısı olarak sosyal bağlılık.* Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Tokat: Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Yılmaz, A. Ve Bahtiyar, D. (2014). Genç bireylerin umutsuzluk düzeylerinin sosyo-demografik özellikleri ile ilişkisi. *Kırlareli Üniversitesi Pınarhisar MYO Örneği. Gençlik Araştırmaları Dergisi,* 2(4), 47-79

Young, B., Clum, G. A. (1994). Life stress, social support and problemsolving skills predictive of depressive symptoms, hopelessness and suicide ideation in an asian student population: A test of model. *Suicide Life Threat Behavior,* 24, 127 - 139.